

CURRÍCULO

Educación primaria

1º

Educación Plástica e
Visual

XUNTA
DE GALICIA

1. Educación Plástica e Visual

1.1 Introducción

A expresión artística é connatural ao ser humano desde a orixe dos tempos e, pola súa importancia na vida, debe gozar da súa atención e do seu espazo. As diferentes manifestacións culturais e artísticas teñen unha presenza constante na contorna e na vida das persoas, formando parte intrínseca do seu propio ser e da súa actividade comunicativa e social, á vez que son parte esencial do patrimonio cultural. A música, a danza, as artes plásticas, audiovisuais, performativas e escénicas preséntanse nos nosos días de moi diferentes maneiras e a través de distintos medios. Por estas razóns, a educación artística posúe unha gran relevancia, xa que na vida cotiá o manexo da información vinculada con ela fai necesaria a disposición de competencias e capacidades de pensamento propias das artes.

A educación artística é de especial relevancia na educación primaria xa que, segundo indican os avances na neurociencia e nas ciencias da educación, contribúe ao desenvolvemento global do alumnado en múltiples dimensións: sensorial e psicomotriz, a través do desenvolvemento da percepción e da motricidade; intelectual, a través da potenciación da intelixencia, do pensamento crítico, da atención e da memoria a curto e longo prazo; social e comunicativa, estimulando a expresividade, a sensibilidade social e as capacidades comunicativas; emocional e afectiva, favorecendo o desenvolvemento da sensibilidade estética e da emotividade; estética e creativa, a través da estimulación da imaxinación, da creatividade e da autonomía. En consecuencia, a educación artística desencadea mecanismos que permiten desenvolver distintas capacidades que inflúen directamente na formación integral do alumnado, tanto de xeito individual coma grupal.

Nesta etapa, a área de Educación Plástica e Visual sitúase nun lugar privilexiado e estratéxico para a transversalidade e para a conexión natural co resto das áreas do currículo, colaborando nunha maior comprensión da realidade. Esta área dá continuidade, na educación primaria, ao desenvolvemento iniciado polo alumnado na etapa de educación infantil a nivel expresivo e comunicativo a través das áreas globalizadas. Así mesmo, asenta as bases para que o alumnado poida desenvolver nas mellores condicións as competencias artísticas a través da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, entre outras, na educación secundaria obrigatoria.

A área e Educación Plástica e Visual desenvólvese a través dunha dobre dimensión: reflexiva e creativa. Por unha banda, o alumnado debe ser partícipe da comprensión da cultura na que vive para poder dialogar con ela, elaborar criterios útiles de entendemento e gozo e desenvolver progresivamente o sentido crítico. Deste xeito, é esencial traballar a confianza en si mesmo, a autoestima e a empatía. Tamén é moi relevante a valoración de producións culturais e artísticas

diversas que enriquezan tanto o individuo como a sociedade, xa que o diálogo intercultural e o respecto á diversidade son ferramentas poderosas para a reconciliación, a cohesión social e a creación de sociedades pacíficas.

Por outra banda, a área de Educación Plástica e Visual favorece a experimentación, a expresión e a produción artística de forma progresiva ao longo dos tres ciclos nos que se organiza a educación primaria. O alumnado explorará as diversas linguaxes, artes e disciplinas, así como as distintas técnicas plásticas, visuais e audiovisuais para a creación das súas propias propostas. Considérase fundamental a aproximación ao traballo, tanto individual coma colectivo, a partir de ferramentas, instrumentos e materiais variados, co obxectivo de que o alumnado investigue e experimente nas dimensións lúdica, creativa, comunitaria e social da área.

As disciplinas artísticas deben tratarse baixo a perspectiva de xénero, polo que cómpre incorporar e normalizar tamén a contribución das mulleres á evolución das artes plásticas e visuais, historicamente esquecida. Deste xeito, favorecerase que o alumnado desenvolva as competencias que lle permitan acadar unha visión igualitaria da sociedade.

En canto á estrutura do currículo da área de Educación Plástica e Visual, a partir dos obxectivos da etapa e dos descritores que conforman o perfil de saída do alumnado establécense catro obxectivos da área, que podemos definir como aquelas aprendizaxes competenciais ás que esta área contribúe de forma máis directa, xa que posúen unha maior afinidade ou relación con ela. O grao de adquisición destes obxectivos determínase a través dos criterios de avaliación que aparecen directamente vinculados a eles e que inclúen aspectos relacionados cos coñecementos, coas destrezas e coas actitudes necesarias para a súa consecución por parte do alumnado.

Estes criterios de avaliación aparecen no currículo da área relacionados cos contidos, que se organizan en catro bloques fundamentais: Educación plástica e visual: percepción e análise, Educación plástica e visual: creación e interpretación, Educación audiovisual: percepción e análise e Educación audiovisual: creación e interpretación. Cada un destes catro bloques teñen características propias, aínda que todos están relacionados entre si. No primeiro e no terceiro, inclúense todos aqueles aspectos vencellados ao desenvolvemento de coñecementos, destrezas e actitudes relacionados co recoñecemento, recepción e observación sensitiva e visual, que permiten unha aproximación ás diferentes manifestacións culturais e artísticas da contorna para analízala e comprendela. O segundo e o cuarto bloques fan referencia á expresión creativa de ideas, sentimentos e sensacións mediante a exploración, o coñecemento, a execución e a utilización creativa de diferentes códigos, elementos, ferramentas, instrumentos, materiais, medios, recursos, soportes, programas, aplicacións e técnicas culturais e artísticas.

1.2 Obxectivos

Obxectivos da área
<p>OBX1. Descubrir propostas artísticas plásticas e visuais de diferentes xéneros, estilos, épocas e culturas, a través da recepción activa, para desenvolver a curiosidade, a sensibilidade, o pensamento crítico e o respecto pola diversidade.</p>
<ul style="list-style-type: none">▪ O desenvolvemento deste obxectivo permitiralle ao alumnado comprender as diferenzas culturais e integrar a necesidade de respectalas, coñecer as especificidades e intencionalidades das manifestacións culturais e artísticas máis destacadas do patrimonio, establecer relacións entre elas a través da recepción activa e apreciar a súa diversidade para enriquecer e construír a súa propia realidade valorando o intercambio coas persoas de diferentes culturas que comparten unha mesma contorna.▪ O acceso e coñecemento de propostas artísticas plásticas e visuais diversas e procedentes de distintas culturas a través da súa procura, observación e visionamento, así como a súa comprensión, análise e gozo, son procesos fundamentais para a formación de seres humanos críticos, empáticos, curiosos, respectuosos, sensibles e que evidencien unha actitude de interese e valoración ante estas manifestacións artísticas e as diversas culturas das que proceden.▪ O descubrimento das producións artísticas plásticas e visuais do pasado achega elementos esenciais para a interpretación do presente. Tamén favorece a toma consciente de decisións e actitudes en relación coa conservación do patrimonio. É especialmente interesante o coñecemento da riqueza e diversidade do patrimonio galego para a súa valoración, defensa e difusión.▪ O recoñecemento e o interese por producións actuais características da contorna máis próxima do alumnado, de Galicia, doutras comunidades autónomas e do resto do mundo proporcionan unha sólida base para descubrilas e valoralas.▪ Na selección e análise das propostas artísticas, incorporárase a perspectiva de xénero a través do estudo de producións creadas, impulsadas e executadas por mulleres, así como de obras nas que estas aparezan representadas, de cara á súa normalización.
<p>OBX2. Investigar acerca de diferentes manifestacións culturais e artísticas plásticas e visuais e os seus contextos, empregando diversas canles, medios e técnicas, para gozar delas, entender o seu valor, así como desenvolver o pensamento e unha sensibilidade artística propia.</p>
<ul style="list-style-type: none">▪ A apertura, a curiosidade e o interese por aproximarse a novas propostas culturais e artísticas plásticas e visuais supoñen un primeiro paso imprescindible para coñecelas e gozalas. Ademais da posibilidade de acceder a unha oferta cultural diversa a través dos medios tradicionais, o desenvolvemento de estratexias para a procura de información a través de distintas canles e medios amplía as posibilidades de gozar e de aprender delas. O cultivo dun pensamento propio, a autoconfianza e a capacidade de colaboración cos seus iguais son tres alicerces fundamentais para o desenvolvemento persoal do alumnado. Este obxectivo tamén contribúe a crear e a asentarse progresivamente un sentido de pertenza e identidade. Así mesmo, implica respectar o feito artístico, os dereitos de autoría e o labor das persoas profesionais encargadas da súa creación, difusión e conservación.▪ En definitiva, a través da investigación, o alumnado pode recoñecer e valorar os aspectos fundamentais do patrimonio cultural e artístico analizando os seus principais elementos, desenvolvendo criterios de valoración propios e evidenciando unha actitude aberta, dialogante e respectuosa. Do mesmo xeito, poderá comprender as diferenzas e a necesidade de respectalas e iniciárase no gozo e no coñecemento das especificidades e intencionalidades das manifestacións máis destacadas do patrimonio a través das linguaxes e elementos técnicos

plásticos e visuais en diversos medios e soportes.

OBX3. Expresar e comunicar de maneira creativa ideas, sentimentos e emocións, experimentando coas posibilidades do son, da imaxe e dos medios dixitais, para producir obras propias.

- Explorar, descubrir, coñecer e experimentar as posibilidades dos elementos básicos de expresión das diferentes artes móstrase hoxe en día como unha necesidade imprescindible para asimilar e gozar toda produción cultural e artística. Producir obras propias como forma de expresión creativa de ideas, emocións e sentimentos propios proporciónalle ao alumnado a posibilidade de experimentar coas distintas linguaxes, técnicas, materiais, instrumentos, medios e soportes que ten ao seu alcance. Ademais, a diversidade actual de medios tecnolóxicos que se poden empregar nos procesos educativos pon ao dispor do alumnado un enorme abano de posibilidades expresivas coas que poder comunicar e transmitir calquera idea, sentimento e emoción.
- Considérase moi relevante subliñar o vínculo existente coa educación emocional e afectiva. Débese fomentar o respecto polas creacións propias e polas dos demais, cunha actitude de interese e de admiración polo distinto e o novo, sabendo recibir e expresar críticas e opinións e utilizándoas como recurso para a mellora.
- Existe unha ampla cantidade e variedade de materiais e instrumentos para a creación artística que, sumados aos existentes con anterioridade, xeran un amplísimo catálogo a través do cal o alumnado pode expresarse e comunicarse. Nos ámbitos audiovisual e plástico, xurdiron medios, ferramentas e aplicacións, moitos deles totalmente dixitais, en consonancia coas novas tendencias sociais, que poden ser empregados no campo educativo. Así mesmo, o acceso, coñecemento e manexo destes instrumentos favorece a relación do alumnado co mundo cultural e artístico actual que, en simbiose coas achegas do pasado, ofrece un amplo, diverso e interesante universo ao seu alcance.
- Deste modo, desde este obxectivo poténciase unha visión crítica e informada das posibilidades comunicativas e expresivas da arte. Así mesmo, un manexo correcto das diferentes ferramentas e técnicas de expresión artística contribúe ao desenvolvemento da autoconfianza do alumnado.

OBX4. Participar do deseño, elaboración e difusión de producións culturais e artísticas plásticas e visuais, tanto individuais coma colaborativas, poñendo en valor o proceso e asumindo diferentes roles na consecución dun resultado final, para desenvolver a creatividade, a noción de autoría e o sentido de pertenza.

- A participación no deseño, creación, elaboración e difusión de producións culturais e artísticas plásticas e visuais é primordial para o desenvolvemento pleno do individuo. Do mesmo xeito, desde un enfoque coeducativo, a intervención en producións grupais faise imprescindible, xa que o traballo colaborativo implica a aceptación e a comprensión da existencia de roles diversos que hai que coñecer, respectar, valorar e normalizar. Sen dúbida, o traballo en equipo contribúe ao enriquecemento e á construción da identidade persoal, así como da cohesión grupal e social, a través da expresión artística creativa e da utilización de diferentes representacións e expresións realizadas mediante o uso de técnicas plásticas e visuais.
- En definitiva, o alumnado debe planificar as súas propostas para lograr cumprir os obxectivos prefixados a través do traballo en equipo, colaborando na resolución dos problemas que se presenten para conseguir un resultado final satisfactorio. Este obxectivo permite que o alumnado se involucre no proceso de creación e que empregue elementos de diferentes disciplinas, manifestacións e linguaxes artísticas evidenciando compromiso co proxecto, unha participación activa en todas as fases, respecto polo seu propio labor e o das súas compañeiras e compañeiros, así como sentido emprendedor. É tamén relevante compartir a experiencia creativa en diferentes espazos e canles, entre os que podemos citar, entre moitos outros, o grupo, o centro educativo, a comunidade ou Internet. A opinión do resto de persoas e as ideas recibidas en forma de retroalimentación deben ser valoradas, asumidas

e respectadas.

1.3 Criterios de avaliación e contidos

Primeiro ciclo

Primeiro curso

Área de Educación Plástica e Visual	
Primeiro ciclo	
1º curso	
Bloque 1. Educación plástica e visual: percepción e análise	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA1.1. Descubrir propostas artísticas plásticas e visuais de diferentes xéneros, estilos, épocas e culturas, a través da recepción activa e mostrando curiosidade por elas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.2. Describir de forma oral e gráfica elementos de manifestacións culturais e artísticas plásticas e visuais seleccionadas, comezando por aquelas máis próximas, explorando as súas características e iniciándose no emprego do vocabulario específico básico destas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.3. Desenvolver e aplicar a capacidade de procura de información sobre manifestacións culturais e artísticas plásticas e visuais, de maneira básica e guiada, a través de canles e medios de acceso sinxelos, de forma individual e colaborativa. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA1.4. Iniciarse na identificación do significado de distintas manifestacións culturais e artísticas plásticas e visuais que forman parte do patrimonio de diversas contornas, compartindo sensacións, indicando as canles, medios e técnicas empregados e identificando diferenzas e similitudes. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA1.5. Manifestar respecto na recepción de propostas artísticas plásticas e visuais, interiorizando as normas elementais de comportamento e mostrando unha actitude positiva. 	OBX1
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Estratexias básicas de recepción activa. Cultura visual. A imaxe no mundo actual. Descrición de imaxes presentes no contexto próximo. Elementos configurativos da linguaxe visual: observación e exploración sensorial. Materiais, instrumentos, soportes e técnicas elementais utilizados na expresión plástica e visual. Vocabulario específico básico das artes plásticas e visuais. Propostas artísticas de diferentes correntes estéticas, procedencias e épocas producidas por creadoras e creadores locais, rexionais e nacionais. Respecto e valoración destas desde unha perspectiva de xénero. Normas elementais de comportamento e actitude positiva na recepción de propostas plásticas e visuais en diferentes espazos culturais e artísticos. O silencio como elemento e condición indispensable para manter a atención 	

durante a recepción.	
Bloque 2. Educación plástica e visual: creación e interpretación	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA2.1. Producir obras propias de maneira guiada, utilizando algunhas das posibilidades expresivas do corpo, a imaxe e os medios dixitais básicos, con curiosidade, interese e gozo e mostrando confianza nas capacidades propias. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA2.2. Expresar de forma guiada ideas, sentimentos e emocións a través de manifestacións artísticas plásticas e visuais sinxelas, experimentando coas diferentes linguaxes e instrumentos ao seu alcance. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA2.3. Participar de maneira guiada no deseño de producións plásticas e visuais elementais, traballando de forma colaborativa a través dun enfoque coeducativo baseado na igualdade e no respecto á diversidade. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA2.4. Tomar parte no proceso cooperativo de creación de producións culturais e artísticas, utilizando elementos básicos da linguaxe plástica e visual. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA2.5. Compartir as experiencias creativas plásticas e visuais, gozando e explicando o proceso e o resultado final obtido. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA2.6. Manifestar respecto na realización de actividades, interiorizando as normas elementais de comportamento e mostrando unha actitude positiva e empática cara á expresión de ideas, sentimentos e emocións dos demais. 	OBX4
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Medios, soportes e materiais de expresión plástica e visual: experimentación. Técnicas bidimensionais e tridimensionais básicas en debuxos e modelados sinxelos. Manipulación de obxectos para a súa transformación. Utilización de elementos presentes na contorna natural con fins artísticos. Fases do proceso creativo: planificación guiada e experimentación. Valoración e interese, tanto do proceso coma do produto final, en producións plásticas e visuais. Normas elementais de comportamento e actitude positiva na creación e interpretación de propostas culturais e artísticas plásticas e visuais. 	
Bloque 3. Educación audiovisual: percepción e análise	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA3.1. Descubrir propostas artísticas audiovisuais de diferentes xéneros, estilos, épocas e culturas, a través da recepción activa e mostrando curiosidade por elas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA3.2. Describir de forma oral e gráfica elementos de manifestacións culturais e artísticas audiovisuais seleccionadas, comezando por aquelas máis próximas, explorando as súas características e iniciándose no emprego do vocabulario específico básico destas. 	OBX1

<ul style="list-style-type: none"> CA3.3. Desenvolver e aplicar a capacidade de procura de información sobre manifestacións culturais e artísticas audiovisuais, de maneira básica e guiada, a través de canles e medios de acceso sinxelos, de forma individual e colaborativa. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA3.4. Iniciarse na identificación do significado de distintas manifestacións culturais e artísticas audiovisuais que forman parte do patrimonio de diversas contornas, compartindo sensacións, indicando as canles, medios e técnicas empregados e identificando diferenzas e similitudes. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA3.5. Manifestar respecto na recepción de propostas artísticas audiovisuais, interiorizando as normas elementais de comportamento e mostrando unha actitude positiva. 	OBX1

Contidos

- Estratexias básicas de recepción activa.
- Propostas audiovisuais elementais. Nocións básicas sobre cinema. Características sinxelas de imaxes fixas e en movemento en contextos culturais próximos. Respecto e valoración destas desde unha perspectiva de xénero.
- Vocabulario específico básico das artes audiovisuais.
- Normas elementais de comportamento e actitude positiva en diferentes espazos culturais e artísticos audiovisuais. O silencio como elemento e condición indispensable para manter a atención durante a recepción.

Bloque 4. Educación audiovisual: creación e interpretación

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA4.1. Producir obras propias de maneira guiada, utilizando algunhas das posibilidades expresivas do corpo, o son, a imaxe e diferentes ferramentas de expresión audiovisual, incluídos os medios dixitais básicos, con curiosidade, interese e gozo e mostrando confianza nas capacidades propias. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.2. Expresar de forma guiada ideas, sentimentos e emocións a través de manifestacións artísticas audiovisuais sinxelas, experimentando coas diferentes linguaxes e instrumentos ao seu alcance. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.3. Participar de maneira guiada no deseño de producións audiovisuais elementais, traballando de forma colaborativa a través dun enfoque coeducativo baseado na igualdade e no respecto á diversidade. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.4. Tomar parte no proceso cooperativo de creación de producións culturais e artísticas audiovisuais, utilizando elementos básicos da linguaxe audiovisual. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.5. Compartir as experiencias creativas, gozando e explicando o proceso e o resultado final obtido. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.6. Manifestar respecto na creación e interpretación de propostas artísticas audiovisuais, interiorizando as normas elementais de comportamento e mostrando unha actitude positiva e empática cara á expresión de ideas, sentimentos e emocións dos demais. 	OBX4

Contidos

- Composición guiada de historias audiovisuais sinxelas básicas con intención comunicativa para ser recreadas.
- Fases do proceso creativo: planificación guiada e experimentación.
- Valoración e interese, tanto do proceso coma do produto final, en producións audiovisuais.
- Normas elementais de comportamento e actitude positiva na creación e interpretación de propostas culturais e artísticas audiovisuais.

1.4 Orientacións pedagóxicas

A intervención educativa na área de Educación Plástica e Visual desenvolverá o seu currículo e tratará de asentar de xeito gradual e progresivo nos distintos niveis da etapa as aprendizaxes que lle faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da área e, en combinación co resto das áreas, unha adecuada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa.

Neste sentido, no deseño das actividades, o profesorado terá que considerar a relación existente entre os obxectivos da área e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída e as liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe, que se presentan nos apartados seguintes, e seleccionar aqueles criterios de avaliación do currículo que se axusten á finalidade buscada, así como empregalos para verificar as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de desempeño.

Relación entre os obxectivos da área de Educación Plástica e Visual e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no anexo I

Obxectivos da área	Competencias clave							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1		3	1	1	3	1	2	1-2
OBX2	3	3	2	1		3		1-2
OBX3	1	1		2	5	2	1	3-4
OBX4	1	3	3			2	1-3	3-4

Liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe

- O afondamento progresivo no tratamento dos contidos da área ao longo de toda a etapa.
- O uso dunha metodoloxía áxil e dinámica, práctica e realista, activa e participativa, construtiva, creativa, motivadora, lúdica e amena.
- A planificación de situacións de aprendizaxe, experiencias, procesos, proxectos, retos e tarefas que desenvolvan a capacidade de apreciación, análise, creatividade, imaxinación e sensibilidade do alumnado. As situacións de aprendizaxe deben estar vinculadas a contextos próximos ao alumnado que favorezan a aprendizaxe significativa e esperten a súa curiosidade e interese

polas artes plásticas, visuais e audiovisuais. Os proxectos son especialmente útiles á hora de motivar o alumnado para adquirir diferentes coñecementos, desenvolver habilidades e potenciar a súa autonomía. Resulta interesante desenvolver as capacidades plásticas e expresivas do alumnado a través das conmemoracións e centros de interese que se desenvolvan no centro. A aprendizaxe a partir de experiencias e do aproveitamento da oferta cultural permite potenciar no alumnado un enfoque aberto e receptivo, estimulando o interese deste pola cultura propia e allea.

- O emprego de recursos, soportes e contextos variados na realización de actividades plásticas e visuais. A presentación da información ao alumnado pode realizarse en diferentes soportes e formatos tendo en conta a capacidade de percepción, comprensión ou o uso da linguaxe por parte deste. Potenciación e valoración do uso de material de refugallo na elaboración de determinadas propostas plásticas, así como o coñecemento e o uso consciente e responsable do material funxible que se vai empregar.
- A énfase en que o alumnado aprenda a aprender e participe na planificación e na toma de decisións sobre o traballo controlando os procesos, usando conscientemente estratexias de aprendizaxe e sendo progresivamente máis autónomo e protagonista da súa propia aprendizaxe.
- A realización do traballo na aula de xeito individual, en parellas estratéxicas, en pequenos grupos ou en grupo grande, posibilitando situacións que propicien a comunicación espontánea do alumnado.
- A potenciación no alumnado da expresión das súas emocións e da súa autorregulación para fomentar a empatía e facilitar o recoñecemento emocional propio e alleo.
- O tratamento das principais profesións vinculadas cos ámbitos artísticos plásticos e visuais desde unha perspectiva de xénero.